

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

АУДИТЫН СЭДЭВ: БАЯНХОНГОР АЙМГИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ТАВАН ЖИЛИЙН ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ

“БАЯНХОНГОР АЙМГИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ТАВАН ЖИЛИЙН ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ” ҮР ДҮНТЭЙ ХЭРЭГЖСЭН Ч ХЭРЭГЖИЛТИЙН ҮНЭН ЗӨВ, БОДИТОЙ ТАЙЛАГНААГҮЙ БАЙНА.

АУДИТ ХИЙСЭН БҮРЭН ЭРХ: Нийцлийн аудитыг Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Монгол Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 2025 оны “Аудитын сэдэв батлах тухай” 25 дугаар тогтоол, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2025 оны А/173, А/179 дүгээр тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын 2026 онд гүйцэтгэх аудитын жилийн төлөвлөгөө”, Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторовын 2026 оны 01 дүгээр сарын 05-ны өдрийн “Аудитын жилийн төлөвлөгөө батлах тухай” А/01 дүгээр тушаал, газрын 2026 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг үндэслэн хийв.

АУДИТЫН ХАМАРСАН ХҮРЭЭ: Аудитад Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлж байгаа Баянхонгор аймгийн Засаг дарга болон тэдгээрийн харьяа байгууллагууд, холбогдох бусад байгууллагуудыг хамруулж, төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, гүйцэтгэл, тайлагнал, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний баримт материалын хүрээнд аудитыг гүйцэтгэв.

АУДИТЫН ЗОРИЛТ:

- Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрийг хууль, журамд заасан шаардлагад нийцүүлж, Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй уялдуулан боловсруулсан эсэх;
- Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, гүйцэтгэлийг бодитой үнэлэн, үр нөлөөг тооцсон эсэх

АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ҮР ДҮН

БҮЛЭГ 1. БАЯНХОНГОР АЙМГИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ТАВАН ЖИЛИЙН ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙГ БАТЛАХДАА ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР, ХҮРЭХ ҮР ДҮН, ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ, ХАРИУЦАГЧИЙГ ТОДОРХОЙЛООГУЙ ТӨЛӨВЛӨСӨН БАЙНА.

1.1. Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийг урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигт уялдуулан боловсруулсан байна.

Дүрслэл 1. БАХТЖҮЧ-ийн зорилт, арга хэмжээ

1.1.1. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичиг "Алсын хараа-2050", "Монгол Улсыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д нийцүүлэн боловсруулж, аймгийн ИТХ-ын хуралдааны 2020 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн 2/6 дугаар тогтоолоор баталсан байна.

1.1.2. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг 8 зорилго, 23 зорилтын хүрээнд 106 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр тодорхойлсон байна.

Эх сурвалж: Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-аас ирүүлсэн БАХТЖҮЧ

1.1.3. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д хэрэгжилтийг тооцох боломжгүй, зорилтыг хангахын тулд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн арга хэмжээ нь уялдаагүй, нэг зорилтод хэд хэдэн арга хэмжээг багцалж төлөвлөсөн, зарим арга хэмжээг давхардуулан төлөвлөсөн байна. Эдгээр арга хэмжээнээс 6.1.9 дэх арга хэмжээнээс бусад арга хэмжээг "Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тусгаагүй байна.

1.1.4. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг батлахдаа бодлогын баримт бичигт тусгасан арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрийг тусгаагүй нь Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.6¹, 5.2.6², 6 дугаар зүйлийн 6.7.2.6³ дахь заалтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Шийдвэрлэлт: "Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тусгасан арга хэмжээний зорилт, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөлтийг дахин нягтлан сайжруулах зөвлөмжийг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

1.2. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг боловсруулахдаа хууль, тогтоомжид заасан чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлээгүйгээс төлөвлөлтийн зарчимд нийцээгүй бодлогын баримт бичгийг баталсан байна.

1.2.1. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл" нь Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль, Засгийн газрын 2021 оны 119 дүгээр тогтоолоор

¹ 5.1.6. Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтөд дараах зарчмыг баримтална: нөөц, эх үүсвэрт үндэслэсэн байх;

² 5.2.6. "нөөц, эх үүсвэрт үндэслэсэн байх зарчим" гэж хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичгийг боловсруулах, батлах, төлөвлөх, хэрэгжүүлэхдээ байгалийн баялаг, түүхий эд, хөрөнгө санхүү, техник технологи, шинжлэх ухаан, инновац, ур чадвартай ажиллах хүчин болон шаардлагатай бусад нөөцийг урьдчилан тооцоолсон төсөв, төсөөллийн дагуу тодорхойлсон хязгаарлалтын хүрээнд тусгахыг;

³ 6.7.2.6. Аймаг, нийслэл, хотыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах санхүүгийн эх үүсвэрийг тооцсон төсөл, арга хэмжээг тусгасан хөтөлбөрийг хавсаргах;

баталсан "Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг боловсруулах нийтлэг журам"-ын дараах шаардлагыг бүрэн хангаагүй байна.

Харин Баянхонгор аймгийн ИТХ-ын 2025 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 10 дугаар хуралдааны 10/62 дугаар тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар "Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг дээрх хууль, тогтоомжийн дагуу баталсан нь цаашдын хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийг хуульд нийцүүлэх арга хэмжээ авч ажилласныг харуулж байна.

"Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг боловсруулах үйл явцад 2020 онд оролцсон байгууллагууд, албан хаагчдын ажлын уялдаа холбоо хангалтгүй, хариуцлагагүй байдал нь төлөвлөлтийн чанарт сөргөөр нөлөөлсөн байна.

Иймд "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл" дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийг боловсруулахдаа холбогдох хууль, тогтоомжийг баримталж, олон талын оролцоог хангаж үндсэн чиглэлийг боловсруулж, эцэслэгдсэн төслийг олон нийтээр хэлэлцүүлэх, шаардагдах хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг бүрэн тусгахыг аймгийн Засаг даргад зөвлөж, аймгийн ИТХ-д толилуулав.

БҮЛЭГ 2. БАЯНХОНГОР АЙМГИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ТАВАН ЖИЛИЙН ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛСНЭЭР ГАРСАН ҮР НӨЛӨӨГ БОДИТОЙ ТООЦООГҮЙ БАЙНА.

2.1. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тусгасан арга хэмжээг богино хугацааны хөгжлийн төлөвлөгөөний баримт бичигт тусган хэрэгжүүлсэн байна.

2.1.1. "Баянхонгор аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тусгасан арга хэмжээг "Баянхонгор аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө"-д дараах байдлаар тусгажээ.

Дүрслэл 2. БАХТЖҮЧ, БАХЖТ-ний уялдаа

Эх сурвалж: Аудиторын тооцоолол

2.1.2. Баянхонгор аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлд тусгасан арга хэмжээнүүдийг 2021-2025 оны Баянхонгор аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд тусгасан эсэхийг авч үзэхэд дараах байдалтай байна.

Хүснэгт 2. БАХЖТ-нд тусгаагүй арга хэмжээ

Зорилго	Арга хэмжээний тоо	Уялдаагүй		
		Тоо	Арга хэмжээ	Хувь
Зорилго 1	8	3	Иргэн бүрийн ном унших дадал, хэвшлийг нэмэгдүүлж, сумдын номын сангийн үйлчилгээг өргөжүүлж, үйл ажиллагааг сайжруулна.	37.50%
			Аймгийн түүхийн музейн барилгыг ашиглалтад оруулж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн биет болон биет бус өвийн мэдээллийн сангийн баяжилтыг сайжруулна.	
			Хүүхэд, залуучуудын Монгол хэл бичгийн чадварыг дээшлүүлж, "Цахим соёл" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	
Зорилго 2	31	4	Гэр бүлийн боловсролыг бүх насны хүмүүст амьдралын мөчлөг, насны онцлогт тохирсон байдлаар олгоно.	12.90%
			Эрдэм шинжилгээний байгууллага, их сургуулийн хамтарсан "Судалгааны баг" байгуулж, судалгааны ажлын нийгэм, эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлнэ.	

"Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл" аудитын хураангуй тайлан

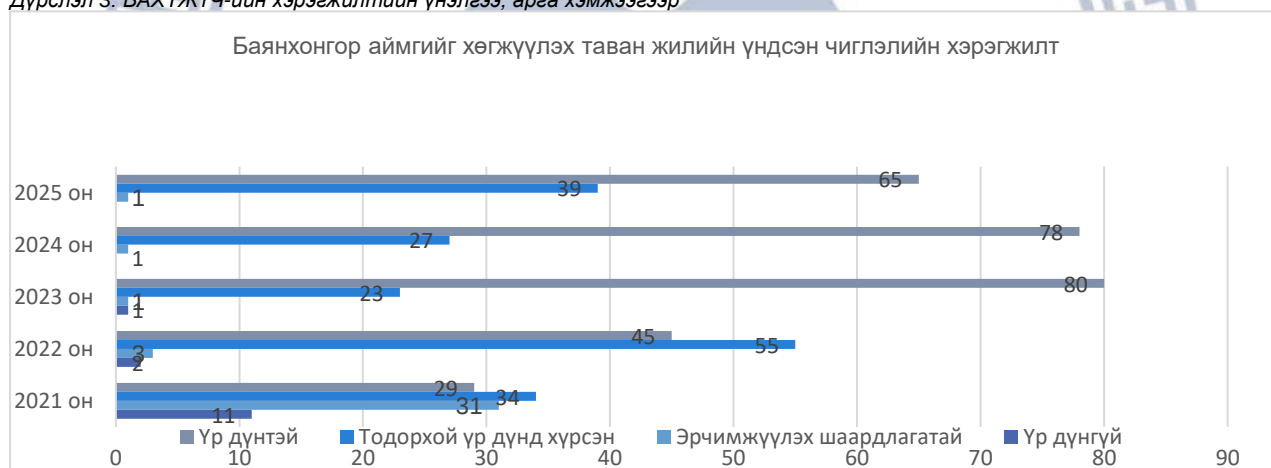
			Эрдэм шинжилгээний байгууллага, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг дэмжиж, шинэ мэдлэг, патентыг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлнэ.	
			Ахмад настанд зориулсан "Хөгжлийн төв"-ийг барьж, сум суурин газарт ахмадын нийгмийн суурь үйлчилгээг тэгш хүргэнэ.	
Зорилго 3	12	1	Төр, хувийн хэвшлийн оролцоотой "Түрээсийн орон сууц" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.	8.30%
Зорилго 4	15	0	-	0.00%
Зорилго 5	8	1	Төрийн зарим чиг үүргийг хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагуудаар гүйцэтгүүлж гурван талт түншлэлийг оновчтой, үр дүнтэй нэвтрүүлнэ.	12.50%
Зорилго 6	11	1	Хүлэмжийн хийн ялгарлыг 10 хувиар бууруулна.	9.10%
Зорилго 7	8	0	-	0.00%
Зорилго 8	13	3	Аймгийн Нисэх буудлын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, нислэгийн тоог нэмэгдүүлэх, нисэх буудлын үйл ажиллагааг олон улсын стандартад хүргэнэ. Инновац, дэвшилтэт техник технологи, дижитал шилжилтийг АТҮТөвд нэвтрүүлж ухаалаг тээврийн нэгдсэн тогтолцоог хангуулж ажиллана. Олон улсын стандартад нийцсэн унадаг дугуйн зам барьж, иргэдэд ая тухтай зорчих боломжийг нэмэгдүүлнэ.	23.10%
Нийт	106	13		12.30%

Эх сурвалж: Аудиторын тооцоолол

Шийдвэрлэлт: "Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн арга хэмжээг богино хугацааны бодлогын баримт бичигт тусган хэрэгжих нөхцөл боломжийг бүрдүүлэх зөвлөмжийг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

"Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тусгасан арга хэмжээний хэрэгжилтэд 2021-2024 онд 1 арга хэмжээний үнэлгээг орхигдуулж 105 арга хэмжээг үнэлсэн ба 2021-2025 онд аймгийн ХШҮХ-ээс өгсөн үнэлгээг дүрслэлээр харуулбал:

Дүрслэл 3. БАХТЖҮЧ-ийн хэрэгжилтийн үнэлгээ, арга хэмжээгээр

Эх сурвалж: Аудиторын тооцоолол

2.1.3. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тодорхойлсон зорилго, зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний дундаж үнэлгээг хэрэгжүүлэгч байгууллагуудаас ирүүлснийг ТЗҮХ нэгтгэж тайлагнахдаа хувиар тайлагнаагүйгээс ХШҮХ-ийн үнэлгээтэй харьцуулж, дүн шинжилгээ хийх боломжгүй байна.

Хүснэгт 3. Үндсэн чиглэлийн үнэлгээ /хувь/

№	Зорилго, зорилт	Арга хэмжээний тоо	ТЗҮХ-ээс өгсөн үнэлгээ	ХШҮХ-ийн үнэлгээ	Аудитаар үнэлсэн үнэлгээ
1	Үндэсний нэгдмэл үнэт зүйл	8	Үнэлгээг хувиар нэгтгэн тайлагнаагүй	93.4	81.1
2	Хүний хөгжил	31		97.0	88.4
3	Амьдралын чанар ба дундаж давхарга	12		92.5	87.3
4	Эдийн засаг	14		90.8	81.4
5	Засаглал	8		94.5	86.4
6	Ногоон хөгжил	11		99.4	90.1
7	Амар тайван, аюулгүй нийгэм	8		94.4	85.1
8	Орон нутгийн хөгжил	13		93.8	87.8

Эх сурвалж: Аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ, аудитын үнэлгээ

Дээрх үзүүлэлтээс харахад "Амьдралын чанар ба дундаж давхарга", "Эдийн засаг", зорилтын хүрээнд тодорхойлсон арга хэмжээний хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Шийдвэрлэлт: Хэрэгжүүлэгч байгууллагуудаас ирүүлсэн тайлан, мэдээнд дүн шинжилгээ хийж, эх сурвалжийн найдвартай, нотлогдохуйц, бодитой байдлыг харгалзаж, үнэлгээг хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний системд оруулж байх зөвлөмжийг ТЗУХ-т хүргүүлэв.

2.1.4. Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-аас "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг хэрэгжүүлэхэд гарсан нийт зардлыг тооцсон судалгаа байхгүй ба bayankhongor.igovernment.mn цахим систем-д 2021 онд 27,746.0 сая, 2023 онд 669.4 сая, 2025 онд 73.7 сая төгрөгийг зарцуулснаар тайлагнасан нь албан хаагчдын хариуцлага, дотоод хяналт сул байгаатай холбоотой байна.

2.1.5. Аудитаар үндсэн чиглэлийг хэрэгжүүлэгч зарим байгууллагыг түүвэрт хамруулж, ТЗУХ, БОНХОБТХ-ээс 2021-2025 онд зарцуулсан зардлын дүнг гаргуулахад "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг хэрэгжүүлэхэд 2021-2025 онд хөрөнгө оруулалтын зардалд 460,918.7 сая, арга хэмжээний зардалд 336,107.1 сая, нийт 797,025.8 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

Хүснэгт 6. Нийт зарцуулсан зардлын судалгаа /сая төгрөг/

Бодлого, зорилгын нэр	ТАХ-ний тоо	Хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтийн дүн	Хөрөнгө оруулалтаас бусад арга хэмжээний санхүүжилтийн дүн	Нийт санхүүжилт
Нэг. Үндэсний нэгдмэл үнэт зүйл	8	1,479.0	177,430.1	178,909.1
Хоёр. Хүний хөгжил	31	187,592.0	132,434.3	320,026.3
Гурав. Амьдралын чанар ба дундаж давхарга	12	20,589.8	17,629.1	38,218.9
Дөрөв. Эдийн засаг	15	97,597.1	7,933.2	105,530.3
Тав. Засаглал	8	1,734.0	325.5	2,059.5
Зургаа. Ногоон хөгжил	11	2,823.4	129.0	2,952.4
Долоо. Амар тайван, аюулгүй нийгэм	8	2,860.9	79.9	2,940.8
Найм. Орон нутгийн хөгжил	13	146,242.5	146.0	146,388.5
Нийт	106	460,918.7	336,107.1	797,025.8
Үүнээс санхүүжилтийн эх үүсвэрээр				
Орон нутгийн хөгжлийн сан		7,608.6	102.5	7,711.1
Орон нутгийн төсөв /Замын сан, их засвар, Хөгжлийн төлөвлөгөө, БХНСАХЗ/		80,253.7	7,695.4	87,949.1
Улсын төсөв		348,613.9	185,709.1	534,323.0
ХЭДС		0	17,567.8	17,567.8
ЭМДСан		0	121,800.0	121,800.0
Хандив		1,678.4	0	1,678.4
ЖДҮ Дэмжих сан		0	2,734.4	2,734.4
Бусад		22,764.2	497.9	23,262.1
Нийт санхүүжилтэд улсын төсвийн эзлэх хувь		75.6	55.3	67.0

Эх сурвалж: Аудиторын тооцоолол

Хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээний зардлын гүйцэтгэлийг үндсэн чиглэлд тусгасан арга хэмжээний зорилтоор авч үзэхэд зардлын дийлэнх хувийг Хүний хөгжил, орон нутгийн хөгжлийн зорилтод дэвшүүлсэн арга хэмжээний зорилтыг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн байна.

2.1.6. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тусгасан хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээнээс дараах төсөл арга хэмжээний эх үүсвэрийг шийдвэрлээгүйгээс хэрэгжээгүй байна.

- Аймгийн түүхийн музейн барилгыг ашиглалтад оруулж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэн биет болон биет бус өвийн мэдээллийн сангийн баяжилтыг сайжруулна.

- Ахмад настанд зориулсан "Хөгжлийн төв"-ийг барьж, сум суурин газарт ахмадын нийгмийн суурь үйлчилгээг тэгш хүргэнэ.

Шийдвэрлэлт: Дунд хугацааны бодлогын баримт бичигт тусгасан хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээний санхүүжилтийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэж, төсөл арга хэмжээг хэрэгжүүлж байх зөвлөмжийг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

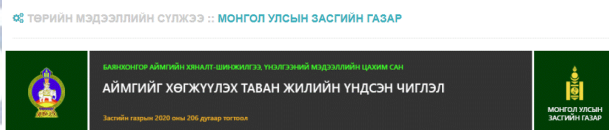
2.2. Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлд тусгаж хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнд зарцуулсан хөрөнгө, үр дүнг бодит гүйцэтгэлд үндэслэн үнэн зөв, бүрэн тайлагнаагүй байна.

2.2.1. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүнг <https://bayankhongor.igovernment.mn> цахим системд тайлагнах 29 байгууллага, аймгийн ЗДТГ-ын 6 нэгжээс зарим байгууллага хугацаандаа тайлан ирүүлээгүй, хугацаа хоцроосон байна. Хугацаа хоцроож тайлан илгээсэн байгууллагын үнэлгээг 2 хувиар бууруулаагүй, тайлан ирүүлээгүй байгууллагын үнэлгээг 5 хувиар бууруулахаас 2 хувиар бууруулсан зөрчилтэй байна.

Дээрх нь А/286 дугаар захирамжаар баталсан журмын 9.6.1⁴, Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2023 оны А/05 дугаар захирамжаар баталсан "Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилт, нутгийн захиргааны болон орон нутгийн өмчит байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх журам"-ын 5.4.7⁵, 5.4.8⁶ дахь заалтыг зөрчсөн байна.

Иймд хэрэгжилтийг тайлагнагч байгууллагууд бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийг заасан хугацаанд, үнэн зөв, бодит гүйцэтгэлд үндэслэн цахим системд мэдээлэх, мэдээлээгүй тохиолдолд аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/286 дугаар захирамжаар баталсан журмын дагуу хариуцлага тооцож байхыг аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ-ын даргад зөвлөв.

2.2.2. Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор баталсан журмын 7.7.1⁷-т заасны дагуу аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ-ээс "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хэрэгжилтийг жил бүр үнэлж, эрх бүхий дээд байгууллагад 2022-2023 онд албан бичгээр цаасан хэлбэрээр, 2024-2025 онд unelgee.gov.mn цахим системээр цахимаар хэлбэрээр тайлагнасан байна.

2.2.3. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хэрэгжилтэд аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ-ээс өгсөн үнэлгээг ЗГХЭГ-аас 2021 онд 2.7 оноогоор, 2022 онд 0.4 оноогоор, 2023 онд 6.2 оноогоор, 2024 онд 11.8 оноогоор бууруулж үнэлсэн байна.

Хүснэгт 7. Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийн үнэлгээ

Он	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ-ээс өгсөн үнэлгээ	ЗГХЭГ-аас өгсөн дээд шатны үнэлгээ
2021	62.24%	59.52%
2022	87.43%	87.05%
2023	94.3%	88.10%
2024	95.71%	83.90%

⁴ 9.6.1. Нутгийн захиргааны болон орон нутгийн өмчийн байгууллага хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний нэгжийн болон тухайн асуудал хариуцсан ажилтан цахим санд нэвтэрч, бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг хяналтад авч, хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүнг энэхүү журмын 1 дүгээр хавсралтад заасан хугацаанд оруулах

⁵ 5.4.7. Баримт бичгийн хэрэгжилтийг тайлагнахдаа хугацаа хоцроосон бол тайлан тус бүрийн тоогоор тухай жилийн үйл ажиллагааны болон явцын үнэлгээг 2 хувиар бууруулна.

⁶ 5.4.8. Баримт бичгийн хэрэгжилтийг тайлагнаагүй бол ирүүлээгүй тайлан тус бүрийн тоогоор тухайн жилийн үйл ажиллагааны болон явцын үнэлгээг 5 хувиар бууруулна

⁷ 7.7.1. нутгийн захиргааны байгууллага Аймаг, нийслэл, хотыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтэд жил бүр хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, тайланг Үндэсний хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ. Үндэсний хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага хэрэгжилтийн тайланг нэгтгэж Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт хүргүүлнэ. Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар тайланг хянан үзэж Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулна.

2025

93.71%

ЗГХЭГ-ын unelgee.mn сайт дээр хөгжүүлэлт хийж байгаа тул тайланг хүлээн аваагүйгээс дээд шатны үнэлгээ хийгдээгүй байна

Эх сурвалж: Засгийн газрын хяналт, шинжилгээ үнэлгээний цахим систем, Баянхонгор аймгийн ХШҮХ-ээс ирүүлсэн судалгаа

Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ-ээс өгсөн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг аудитаар аудитын түүвэрт хамрагдсан байгууллагуудаас ирүүлсэн баримт, материалд үндэслэн үнэлгээ өгсөн бөгөөд тус нөхцөл байдалтай холбоотойгоор үнэлгээ хийсэн байгууллагуудын "Үнэлгээ" болон ТАБ-ын "Үнэлгээ"-ний хооронд зөрүү үүссэн болно.

2.2.4. Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын ТЗУХ-ээс 2026 оны 03 дугаар сард өгсөн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг аудитаар аудитын түүвэрт хамрагдсан байгууллагуудаас ирүүлсэн баримт, материалд үндэслэсэн үнэлэхэд "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг 86.0 хувьтай хэрэгжүүлж "Үр дүн гарсан" гэж үнэлэв.

2025 оны үнэлгээ

Unelgee.gov.mn цахим системд "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хэрэгжилтийг тайлагнах систем баталгаажуулах эрх нээгээгүйгээс хэрэгжилтийг тайлагнаагүй, ЗГХЭГ-аас үнэлгээ хийгдээгүй байна.

"Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хэрэгжилтийг тайлагнасан газруудаас аудитын түүвэрт хамруулж, 2021-2025 онд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тайлан, зардлын судалгааг гаргуулж, аймгийн ЗДТГ-ын ТЗУХ-ээс гаргасан судалгаатай тулгаж, бодлогын баримт бичгийг тулгахад илэрсэн зөрчил нь Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.2.7⁸, Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1, Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор баталсан журмын 4.9.4⁹, 5.4¹⁰, 10.8¹¹, 2025 оны 43 дугаар тогтоолоор баталсан журмын 8.7¹², аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/286 дугаар захирамжаар баталсан журмын 9.6.4¹³ дэх заалттай нийцэхгүй байна.

Дээрх алдаа нь бие биедээ тавих зарчимч шаардлага, төрийн албан хаагчдын үүрэг, хариуцлага, тайлагнах байдал шат бүхэнд суларсан нь үр дүнд суурилсан удирдлагын менежмент сулрах эрсдэлд хүргэж байгаад цаашид анхаарч ажиллах нь зүйтэй байна.

Иймд "Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийг хэрэгжилтийг бодитой үнэлэх, санхүүжилтийн мөнгөн дүнг үнэн зөв тайлагнаж байгаад тавих хяналтыг сайжруулах, мэдээллийг иргэд, олон нийтэд хүргэх ажлыг зохион байгуулахыг аймгийн ЗДТГ-ын ХШҮХ-ын даргад зөвлөв.

2.2.5. ТЗУХ-аас үндсэн чиглэлийн хугацаа дууссан тул Засгийн газрын 2025 оны 43 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан журмын 6.4¹⁴ дэх заалтын дагуу 106 арга хэмжээг үнэлж, үүнээс 97 арга хэмжээг "Үр дүн гарсан", 9 арга хэмжээг "Үр дүнгүй" гэж үнэлснээс 1 арга хэмжээг 0 хувиар, 8 арга хэмжээг 70 хувиар үнэлжээ.

Хүснэгт 8. ХШҮХ, ТЗУХ-ын үнэлгээ

⁸ 5.2.7. "ил тод, нээлттэй байх зарчим" гэж хуулиар хамгаалагдсан төрийн болон албаны нууцын зэрэглэлтэй мэдээлэл агуулснаас бусад тохиолдолд хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичгийг олон нийтэд ил тод мэдээлэх, албан ёсоор хэвлэн нийтлэхийг;

⁹ 4.9.4. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх албан хаагч нь дараах үүрэгтэй байна: Тайлан дахь хүрсэн түвшний талаарх мэдээллийн үнэн, зөв эсэхийг нягтлан шалгах;

¹⁰ 5.4. Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийг тайлагнахдаа хэрэгжилтийн явц, үр дүнг тухайн тайлант хугацааны болон өссөн дүнгээр тус тус тайлагнана.

¹¹ 10.8. Цахим сан нь ил тод байдлыг хангах зорилгоор олон нийтэд зориулагдсан нээлттэй хэсэгтэй байна.

¹² 8.7. Нэгдсэн систем нь ил тод байдлыг хангах зорилгоор олон нийтэд зориулагдсан "Хяналтын самбар" хэсэгтэй байна.

¹³ 9.6.4. Мэдээллийн цахим сан нь ил тод байдлыг хангах зорилгоор олон нийтэд зориулагдсан хэсэгтэй байна.

¹⁴ 6.4. Хэрэгжих хугацаа дууссан бодлогын баримт бичгийн үр дүнг дараах байдлаар дүгнэнэ: бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт нь зорилтот түвшний 85 хувиас дээш бол "үр дүн гарсан"; 2/бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт нь зорилтот түвшний 85 хувьд хүрээгүй бол "үр дүнгүй"

Үнэлгээ	ХШҮХ	ТЗУХ
00%	65	68
90%	28	29
70%	11	8
50%	1	0
0%	0	1
Үнэлээгүй	1	0
Дүн	106	106

Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-аас үнэлгээг зөвхөн гурван түвшинд хязгаарласан нь бодит хэрэгжилтийг нарийвчлан илэрхийлэх боломжийг хязгаарласан байгаад цаашид анхаарч ажиллах нь зүйтэй байна.

2.2.8. Баянхонгор аймгийн ИТХ-ын 11 дүгээр хуралдаанаар "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хэрэгжилтийн явцыг хэлэлцэн тус хуралдааны 11/11 дүгээр тогтоолоор үндсэн чиглэлийн биелэлтийг 94 хувь буюу "Үр дүн гарсан" гэж үнэлсэн байна.

Эх сурвалж: Эх сурвалж: Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-аас ирүүлсэн БАХТЖҮЧ

2.2.6. Дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийг аймгийн ИТХ-д тайлагнахдаа Засгийн газрын 2025 оны 43 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Үнэлгээ хийх журам"-ын дагуу хийгээгүй, тус тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Хяналт-шинжилгээ хийх журам"-ын дагуу үнэлсэн ба ингэж үнэлэхдээ журмын 2.1¹⁵-т заасан хяналт-шинжилгээ хийх зарчмыг баримтлаагүй байна.

Иймд "Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хэрэгжилтийг Засгийн газрын 2025 оны 43 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтад заасан хугацаанд багтаан аймгийн ИТХ-д жил бүр үнэн зөв тайлагнаж байхыг аймгийн ХШҮХ-ын даргад зөвлөв.

2.2.7. Баянхонгор аймгийн ЗДТГ төлөвлөсөн зорилт, арга хэмжээг хэдэн хувьтай хэрэгжүүлсэнд ач холбогдол өгч байгаагаас "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тодорхойлсон зорилго, зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлснээр нийгэм, эдийн засагт ямар үр нөлөө бий болж байгааг тооцож үнэлээгүй байна.

2.2.8. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг хийхдээ салбар тус бүрээр гаргасан статистик мэдээнд тулгуурлаж, үнэлсэн ба тус бодлогын баримт бичгийг анх боловсруулахдаа шалгуур үзүүлэлт, зорилтот болон хүрэх түвшнийг тодорхойлоогүй тул аудитаар тулгалт хийж, дүн шинжилгээ хийх боломжгүй байна.

2.2.9. Баянхонгор аймгийн 2025 оны статистикийн мэдээлэл албажиж гараагүй тул аймгийн нийгэм, эдийн засгийн зарим үзүүлэлтийг 2021, 2024 оноор харьцуулахад "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тусгасан зарим арга хэмжээнүүдийн үр дүнд эерэг өөрчлөлт гарсан байна.

Хүснэгт 9. Зарим арга хэмжээний суурь, хүрэх түвшин, үр дүнгийн харьцуулалт

Үзүүлэлт	Суурь түвшний үзүүлэлт	2021 он	2025 он
Соёлын биет бус өв	тоо	305	347
Угийн бичиг хөтөлсөн өрхийн / нийт өрхөд эзлэх түвшин/	хувь	14	36
Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлт	хувь	56.6	59.2
Багшийн гүйцэтгэлийн үнэлгээгээр урамшуулал авсан багш /1-3 түвшин/	тоо	-	70
Бага, суурь боловсролын сургалтын амжилтын дундаж	хувь	48.9	58
Сургуулийн үдийн хоолны илчлэг, шим тэжээлийн хангалт	хувь	35	98
Элсэлтийн ерөнхий шалгалтын онооны дундаж	оноо	532	493
Засгийн газрын 1111 төвд ирүүлсэн гомдол /эрүүл мэндийн салбар/	тоо	3	19
Үр хөндөлт	тоо	166	104
Хамгааллын үйлчилгээнд хамрагдсан хүүхэд	тоо	274	1683
Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хүүхэд	тоо	13	27
Ажилгүй иргэд	тоо	5343	2811
Шинээр бий болсон ажлын байр	тоо	406	908
Амьжиргааны баталгаажих түвшнээс доогуур орлоготой өрх	тоо	6921	3631
Халамжаас хөдөлмөрт шилжсэн иргэд	тоо	11	66

¹⁵ 2.1. Хяналт-шинжилгээг урьдчилан тодорхойлсон шалгуур үзүүлэлтийн дагуу бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, үр дүнг тогтмол хугацаанд хэмжих байдлаар дараах зарчмыг баримтлан хийнэ:

Тарьсан мод	ширхэг	115,000	798,694
Ойн хортон шавж устгал	га	-	12,300
Эдийн засгийн эргэлтэд оруулсан хог хаягдлын хэмжээ	тн	1,036.5	3,145
Гэмт хэргийн илрүүлэлт	хувь	56.7	58.3
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	тоо	428	706

Эх сурвалж: Статистик мэдээ

Шийдвэрлэлт: Дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийг хэрэгжүүлснээр нийгэм, эдийн засаг, иргэдийн амьдралд гарсан үр нөлөөг бодитой үнэлж, дүн шинжилгээ хийж, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлж байх зөвлөмжийг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын нутагт уул уурхайн салбар эрчимтэйгээр хөгжиж, томоохон хөрөнгө оруулалтууд хийгдэхээр байгаа ба “Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”- баяжуулах үйлдвэрийн тоог 2-оос 4 болгохоор зааснаас өөрөөр уул уурхайн салбарт хийгдэх хөрөнгө оруулалт, ажлын байр, орлого бүрдүүлэлт, нөхөн сэргээлт, аюулгүй байдлын талаар тусгасан бодлогын баримт бичиг байхгүй байна.

Шийдвэрлэлт: Хувийн хэвшилд түшиглэсэн ил тод, хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлж, ойрын болон дунд хугацаанд эдийн засгийн тэнцвэртэй олон талт бүтцийг бий болгож, үндэсний язгуур эрх ашгийг хамгаалахад чиглэсэн бодлогыг Баянхонгор аймагт боловсруулж, дунд болон урт хугацааны бодлогын баримт бичигт тусган хэрэгжүүлэх зөвлөмжийг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

Нийцлийн аудитаар нийт 5 зөрчил илэрсэнд зөрчлийг давтан гаргахгүй байх 5 зөвлөмжийг аймгийн Засаг даргад хүргүүлэв.

оОо

ДҮГНЭЛТ

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйл, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийж байна. Үүнд:

1. Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийг урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигт уялдуулан боловсруулсан боловч хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр, хүрэх үр дүн, шалгуур үзүүлэлт, хариуцагчийг тодорхойлоогүй төлөвлөсөн нь төлөвлөлтийн зарчимд нийцээгүй байна.
2. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн хэрэгжилтийг 2021-2025 онд 86.0 хувьтай хэрэгжүүлж, "Үр дүн гарсан" байна.
3. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д хэрэгжүүлэхээр тусгасан 13 арга хэмжээг Баянхонгор аймгийн хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд тусаагүй байгаа ба энэ нь нэг талаар төлөвлөлт оновчтой бус нөгөө талаар үндсэн чиглэлд тусгасан арга хэмжээ төлөвлөсөн хугацаанд хэрэгжихгүй байх нөхцөлийг үүсгэсэн байна.
4. Баянхонгор аймгийн ТЗУХ нь арга хэмжээг хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын хэрэгжилтийг тайлант хугацаанд зарцуулсан хөрөнгийн дүн, санхүүжилтийн эх үүсвэр, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний бодит гүйцэтгэл, холбогдох нотлох баримтад үндэслэж тайлагнаагүй, хэрэгжилтийг хувиар үнэлээгүй байхад ХШҮХ хянаж үнэлгээ өгсөн байна.
5. Баянхонгор аймгийн ЗДТГ төлөвлөсөн зорилт, арга хэмжээг хэдэн хувьтай хэрэгжүүлсэнд ач холбогдол өгч байгаагаас "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тодорхойлсон зорилго, зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлснээр нийгэм, эдийн засагт ямар үр нөлөө бий болж байгааг тооцож үнэлээгүй, хангалтгүй хэрэгжсэн арга хэмжээнд дүн шинжилгээ хийж, холбогдох арга хэмжээг авч ажиллаагүй байна.
6. Хувийн хэвшилд түшиглэсэн ил тод, хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлж, ойрын болон дунд хугацаанд эдийн засгийн тэнцвэртэй олон талт бүтцийг бий болгож, үндэсний язгуур эрх ашгийг хамгаалахад чиглэсэн бодлогыг аймгийн хэмжээнд батлаагүй байна.

БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ИТХ-Д ТОЛИЛУУЛАХ НЬ:

1. "Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл" дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийг боловсруулахдаа журам, аргачлалд заасны дагуу судалгаа, тооцоо, үнэлгээг иж бүрэн хийж, орон нутгийн иргэдийн саналыг авч, олон нийтээр хэлэлцүүлсэн байдал, шаардагдах санхүүжилт, түүний эх үүсвэр, арга хэмжээний шалгуур үзүүлэлт, суурь болон зорилтот түвшнийг тодорхой, оновчтой, үр дүнг илэрхийлэхүйц, хэмжих боломжтой байдлаар тодорхойлсон байдлыг харгалзах
2. Богино хугацааны бодлогын баримт бичгийг батлахдаа "Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлж болохуйц байдлыг авч үзэх

ЗӨВЛӨМЖ

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах зөвлөмжийг хүргүүлж байна.

БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА Э.ЭНХБАТ ТАНАА

1. "Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-д тусгасан арга хэмжээний зорилт, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөлт, шалгуур үзүүлэлт, суурь болон зорилтот түвшнийг эргэн нягтлан сайжруулах
2. "Баянхонгор аймгийг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл"-ийн зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгө, санхүүгийн эх үүсвэрийг аймгийн жилийн хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлэх, санхүүжилтийн эх үүсвэр нь бүрэн шийдэгдээгүй асуудалд дүн шинжилгээ хийж, шаардлагатай зохицуулалтын арга хэмжээ авах
3. Баянхонгор аймгийг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн гүйцэтгэлд нийгэм, эдийн засагт ямар үр нөлөө, эерэг өөрчлөлт бий болсныг үнэлж тооцон Үндэсний статистикийн хорооноос гаргадаг статистикийн өгөгдөлд оруулж, нийтэд ил тод, ойлгомжтой хэлбэрээр байршуулах ажлыг зохион байгуулах
4. Хэрэгжүүлэгч байгууллагуудаас ирүүлсэн тайлан, мэдээ, нотлох баримтад дүн шинжилгээ хийж, эх сурвалжийн найдвартай, нотлогдохуйц, бодитой байдлыг харгалзаж, арга хэмжээнд зарцуулсан санхүүжилтийн гүйцэтгэл, түүний эх үүсвэрийг мөнгөн дүнгээр тайлагнасанд хяналт тавьж, хэрэгжилтийг хувиар бодитой үнэлэх
5. Хувийн хэвшилд түшиглэсэн ил тод, хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлж, ойрын болон дунд хугацаанд эдийн засгийн тэнцвэртэй олон талт бүтцийг бий болгож, үндэсний язгуур эрх ашгийг хамгаалахад чиглэсэн бодлогыг Баянхонгор аймагт боловсруулж, дунд болон урт хугацааны бодлогын баримт бичигт тусган хэрэгжүүлэх